

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

1923-рэ ильэсм
гъэтхапэм
къыщегъэжьагъзу къыдэкы

Адыгэ Голос адыга макъ

№ 36 (21525)

2018-рэ ильэс

МЭФЭКУ
ГЪЭТХАПЭМ и 1

къыхэтутыгъэхэр ыкы
нэмыйк къэбэрхэр
тисайт ижүүлөтэцтих
WWW.ADYGOVOICE.RU

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзет

Мэкъумэш хъызмэтыр

Гъэтхэ ҟофшэнхэм языфэгъэхъазырын

Гъэтхэ губъо ҟофшэнхэм языфэгъэхъазырын, бжыхасэхэм язытет, нэмыйк мэкъумэш ҟофхэм афэгъэхъыгъагъ семинар-зэхэсигъоу АР-м мэкъумэш хъызмэтымкэ и Министерствэ блэкыгъэ тхамафэм зэхищэгъагъэр.

Ар къызэуихыгъ ыкы зэрищагъ министрэу Юрий Петровым. Зэхэсигъом хэлэжьагъ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхаматэ игуадзэ Шъэо Аскэр. Мэкъумэш отрас-

лэм хэхъоныгъэу ышыщтыр мэкъумэшшэхэм ялофшагъэ имызакъоу, ом изытет зыфедэми лъешэу зэрельтыгъэр къыхигъэшызэ, лэжыгъэ бэгъугъэ ялэнүм фэлорышэнэу,

гъэхъэгъэ инхэр ашынхеу ар къафэлэуагъ.

Гъэтхэ губъо ҟофшэнхэм къэблагъэхэрэм языфэгъэхъазырын фэгъэхъыгъэу къегушилагъ АР-м мэкъумэш хъызмэ-

тымкэ иминистрэ игуадзэу Хэпэкэ Асплан. Аш къызэриуагъэмкэ, бжыхасэхэм чыгъэшүхэр alakla-gъэхъанхэу рагъэжьагъ, мы уахтэм гектар мини 5-м ехъум яшүшлэгъэх. Бжыхасэхэм язытет къытегущылээз, гумэкы-тво щымылэу, къымафэу икырэм ом иягэ къымыгъэуагъеу къыыагъ. Аш тетэу тапэкли лъыкъотэнхэм щэгүгъых.

Джащ фэдэу министрэм игуадзэ къызэриуагъэмкэ, бжыхасэхэм чыгъэшүхэр рагъэжьагъ, мы уахтэм гектар мини 5-м ехъум яшүшлэгъэх. Бжыхасэхэм язытет къытегущылээз, гумэкы-тво щымылэу, къымафэу икырэм ом иягэ къымыгъэуагъеу къыыагъ. Аш тетэу тапэкли лъыкъотэнхэм щэгүгъых.

Зэхэсигъом Адыгейм ыкы Краснодар краим мэкъумэш хъызмэтым ылъэныкъоекэ яшэ-ныгъэлэжъхэри къыхагъэлэжъагъ. Нэужым ахэр бжыхасэхэм Адыгейм щапхыгъэхэм язытет, чыгъэшүхэм, чылапхъэхэм якъыхынкэ унаэ зытебгэтынх фаехэм, лэжыгъэ лъэпкыкъэхэр зыфэдэхэм, нэмийк лъэнэкъохэм къатегу-щыагъ. Мэкъумэш фермерскэ хъызмэшшаплэхэм япашхыгъэх, бывымыс ашыщтыр гектари 3,8-рэ, уц 100 арагъэуагъ. Аш щыщэу лэжыгъэ къызахыщтыр гектар 43,2-рэ, техническхэр гектар 64,1-рэ мэхъу, хэтэрыкхэр гектар 1,184-мэ ашапхыгъэх, бывымыс ашыщтыр гектари 700 арагъэуагъ.

ХҮҮТ
Нэфсэт.

Пенсиехэмкэ фондын къеты

ҟофшаплэм Иукыжъхэмэ...

2016-рэ ильэсм къыщуублагъэу пенсионерыр ҟофшаплэм ытугъэу, аш зыукуйжъыкэ, ыотыфэкэ пенсионер индексация зэрашыгъэхэр къыдыхэлъытагъэ ипенсие къыфэконэу зыригъажъэштыгъэр мэзиц зытешшэкэ ары.

Джы мы ильэсм аш зэхъокынгъэхэр фэхъугъэх. Пенсионерыр ҟофшаплэм къызщукуйжъыгъэм ыуж апэрэ мазэм къыщуублагъэу индексациер къыдыхэлъытагъэу пенсионер къыфэкошт.

Гушылээм пае, пенсионерыр гъэтхэпэ мазэм ҟофшаплэм къыукуйжъыгъ, ау джыри ҟофшаплэм ытуу ар ҟофшаплэм къызщукуйжъыгъэм ыуж тешшэгъэ мэзицери къыхалтытэжъыгъэу пенсионер къыфэкошт.

мазэм зэрэлжъыгъэ фэгъэхъыгъэ къэбарыр лъигъээшыт. Аш къыкэлтыкъорэ мэкъуогуу мазэр ары ныиэп индексациери къыхалтытээ пенсионерым ипенсие зыкалтыкъыжъытээр ыкы бэдзэогъум къэлжъытэжъыгъэу къыратынэу зырагъэжъэштыр. Джыри ары зэрашытээр, ау джыри ҟофшаплэм къызщукуйжъыгъэм ыуж тешшэгъэ мэзицери къыхалтытэжъыгъэу пенсионер къыфэкошт.

Тэхъутэмыкъое районым щырагъэблэгъагъэх

УФ-м Пенсиехэмкэ ифонд и Къутамэу АР-м щылэм икъулыкъоу псэуплэхэр къыкъухъэхээ цыифхэр эзыгъэблагъэрэм мэзэе мазэмкэ пшъэрыльээ ыгъэнэфэгъагъэхэм атетэу Тэхъутэмыкъое районым щылагъ. Аш испециалистэу Хэкужъ Рузанэ поселкэу Новэмрэ къудажэу Козэтрэ цыифхэр ашыригъэблэгъагъэх.

Специалистым къызэриуагъэмкэ, псэуплитум адэсхэу нэбгыри 10 зэклэмки къяолагъ. Ахэм янахыбэр пенсионер хягээсэн, ятын, тхылхэм ягъэхъазырын зыгъэгумэкъыщтыгъэр. Социальна ахьщэ тынхэмрэ компенсация зэфэшхъяфхэмрэ ягъэсэн фэгъэхъыгъэ улчээ зиэу къахэгъигъэр нэбгыре зытүүш. Мыш фэдэ зэлүкэгъхэм район гупчэхэм апэлудзыгъэ псэуплэхэм адэсхэм ягумэкъыгъохэр охтабэ темышэу дэгээзэжъыгъэ хуунымкэ, яупчэхэм яджуал-

хэр игъом агъотынхэмкэ шуагъэ къызэритырэри къызэриуагъэмкэ фондым илъыкло къыхигъэшыгъ. Техникэ гъэнэфагъэкэ зэтгээлэсихъэгъэ автомобилэу псэуплэхэр къызэрхуухъэхэрэми аш фэдэ амал къареты.

Къулыкъум 10 зэклэмки къяолагъ. Ахэм янахыбэр пенсионер хягээсэн, ятын, тхылхэм ягъэхъазырын зыгъэгумэкъыщтыгъэр. Социальна ахьщэ тынхэмрэ компенсация зэфэшхъяфхэмрэ ягъэсэн фэгъэхъыгъэ улчээ зиэу къахэгъигъэр нэбгыре зытүүш. Мыш фэдэ зэлүкэгъхэм район гупчэхэм апэлудзыгъэ псэуплэхэм адэсхэм ягумэкъыгъохэр охтабэ темышэу дэгээзэжъыгъэ хуунымкэ, яупчэхэм яджуал-

Уешъуагъэу рулым укІэримытІысхь

2017-рэ ильэсүм Адыгэ Республикэм иғъогухэм тхъамыкІэгъо 70-рэ къащыхуагъэу агъеунэфыгъ. Ахэр рулым йусыгъэхэр ешъуагъэу зэрэштыгъэхэм ыпкъ къикыгъэх. Нэбгырэ 22-рэ ахэкодагъ, нэбгырэ 87-мэ улагъэхэр атель хуугъэ.

Иофхъэбзэ гъэнэфагъэу зэрхагъэхэм амал къатыгъ пью

гухэм къатеххуагъэрэ аш фэдэ тхъамыкІагъо къаклеячыгъэ-нымкіэ. Пстэумки ахэм яичьягъэ процент 1,4-кіэ нахь макъ хуугъэ, хэкодагъэхэм яичьягъэ процент 42,1-рэ къикыгъигъ, улагъэ хуугъэхэр проценти 10,1-кіэ нахьыбэ хуугъэх.

2018-рэ ильэсүр къызихъэгъэхэм къыщегъэжъагъэу Адыгэ Республикэм иғъогухэм тхъамыкІэгъуи 6 агъеунэфыгъ. Ахери ешъуагъэхэр рулым зэрэутысхагъэхэм ыпкъ къикыгъэх: нэбгыри 3 хэкодагъ, нэбгыри 5-мэ улагъэхэр атель хуугъэ.

2018-рэ ильэсүм Гъэтхапэм и 2-м сыйхатыр 19:30-м къыншублагъэу 21:30-м нэс Адыгэ Республикэм профилактика юфтхъабзэхэр щизэрхашых, транспорт лъэлтээ зэфэшхъафхэр зыгъэорышшэхэрэм язынет аупльэкшт, анахъеу анаэ зытырагъэтышт, ешъуагъэу рулым йутысхагъэхэр къихгъэшыгъэнхэр ары.

Т. ЛЫУНАЙ.
Хэушхъафыкыгъэ батальоным иротэ икомандир, полицием имайор.

ЛъыкІуатэхэрэм тащищ

Туризмэр зэхэшгъээнымкэ юфтгъохэр нахьышлоу ти-къэралыгъ щирекохъих эз-рэхъуагъэр аужыре ильэсэм къагъэлъэгъуагъ. Федеральнэ гупчэр өлпүэгъу зыфэхъу-эр шъольырхэм яичьягъэ на-хьыбэ мэхъу.

Бэмышэу Ростуризмэм ипашхэм хэбзэ ахьщу къафатлупыгъэр иғом ыкы икью зытэфедагъэхэм Адыгэ Республикээр ахалытагъ. Тапэкли мылькукэ къыдеэнхэу къагъэгүгъагъ.

Икыгъэ ильэсүм Урысые Федерациим ишъольырхэм туризмэмкэ гъехъагъэхэу ашыгъэхэр джыри зэфахысыжыгъэх. «ТурСтар» зыфиорэ аналитическэ агентствэм цыфхэр нахьыбэу къыздэктогъэхэх субъектхэр къыхигъэшыгъэх.

Адыгэ туризмэр зэхэшгъээнымкэ нахь зызыгъэчанхэрэ шъольыр 50-м ахэфагъ. 2017-рэ ильэсүм мыш зыгъэпсэфакло къаклохэрэ цыфхэм яичьягъэ щыгъехуагъ, нэбгырэ мин 400-м къехъагъэр ар къалытагъ. Адыгэ Республикэм туризмэрэ зыгъэпсэфыгъэхэмрэкэ и Комитет къизэрэшчалагъэмкэ, аужыре ильэсилбим къыклоц ту-

ристэу къытфаклохэрэм яичьягъэ фэдиту хэхъуагъ. Шъольырхэр зэбгъапшэхэмэ, Краснодар краир апл ишьыгъ, мыш нэбгырэ миллион 16 фэдэ зыгъэпсэфакло къэкуагъ. Москварэ аш къыпыышлъхэ шъольырхэмэ — миллион 14,1-рэ, Кырым — миллион 5,4-рэ, Владимирскэ хэкүм — миллионы 4-м ехъу, нэмыкэ чыпшэхэу турист миллионитум ехъу зыдэшыгъэхэр

перйт шъольырхэм ахэхъагъэх. Ильэсүкэм икъихъагуу төфэу цыфхэм зызашгъэпсэфыгъэхэх чыпшэхэр «ТурСтатым» къизгээльтэхъохэмэ, Адыгэир аплэрэ шъольыр 20-м ахэфагъагъ, я 14-рэ чыпшэхэр ыулытагъагъ. Ти-республике ильэс къес нахь зэлтэшэ, хэгъэгү клоц туризмэм зырагъэшомбгүү, форум зэфэшхъафхэм туризмэмкэ амалэу тиэхэр цыфхэм щара-гъашэх.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Федеральнэ къэралыгъо унитарнэ предприятиеу «ВГТРК»-м и Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгэя» зыфиорэм иканалхэм пкэ зыльамытырэ яэфир уахътэ атхыгъэ кандидатхэм, Урысые Федерациим и Президент ихэдзынэу 2018-рэ ильэсүм Гъэтхапэм и 18-м щыгэштэм тегъэпсихъагъэу атхыгъэ кандидатхэр къэзигъэлъэгъогъэ политикие партиехэм зэрратырагошщт графикым ехыллагъ

2003-рэ ильэсүм щылэ мазэм и 10-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 19-рэ зытетэу «Урысые Федерациим и Президент ихэдзын ехыллагъ» зыфиорэм ия 52-рэ статья ия 13-рэ пункт диштэу, федеральнэ къэралыгъо унитарнэ предприятиеу «ВГТРК»-м и Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгэя» зыфиорэм иканалхэм пкэ зыльамытырэ яэфир уахътэ атхыгъэ кандидатхэм, Урысые Федерациим и Президент ихэдзынэу 2018-рэ ильэсүм Гъэтхапэм и 18-м щыгэштэм тегъэпсихъагъэу атхыгъэ кандидатхэр къэзигъэлъэгъогъэ политикие партиехэм зэрратырагошщт графикэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие 2018-рэ ильэсүм мэзаем и 18-м зэхишгъэхэу пхъэдзэу щыллагъэм фэгъэхыгъэ протоколхэр йулытагъ

къызыфишыгъээ, Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие **унашъо ѿшыгъ:**

1. Федеральнэ къэралыгъо унитарнэ предприятиеу «ВГТРК»-м и Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгэя» зыфиорэм иканалхэм пкэ зыльамытырэ яэфир уахътэ атхыгъэ кандидатхэм, Урысые Федерациим и Президент ихэдзынэу 2018-рэ ильэсүм Гъэтхапэм и 18-м щыгэштэм тегъэпсихъагъэу атхыгъэ кандидатхэр къэзигъэлъэгъогъэ политикие партиехэм яуполномоченэ лыклохэр зыхэлэжъагъэм икіэуххэмкэ агъенэфагъэр ухэсигъэнэу.

2. Федеральнэ къэралыгъо унитарнэ предприятиеу «ВГТРК»-м и Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгэя» зыфиорэм иканалхэм пкэ зыльамытырэ яэфир уахътэ атхыгъэ кандидатхэм, Урысые Федерациим и Президент ихэдзынэу 2018-рэ ильэсүм Гъэтхапэм и 18-м щыгэштэм тегъэпсихъагъэу атхыгъэ кандидатхэр къэзигъэлъэгъогъэ политикие партиехэм зэрратырагошщт графикэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие 2018-рэ ильэсүм мэзаем и 18-м зэхишгъэхэу пхъэдзэу щыллагъэм фед

идент ихэдзынэу 2018-рэ ильэсүм Гъэтхапэм и 18-м щыгэштэм тегъэпсихъагъэу атхыгъэ кандидатхэр къэзигъэлъэгъогъэ политикие партиехэм зэрратырагошщт графикыр Республике гъэзэтхэр «Советскэ Адыгэимэр» «Адыгэ макъэмэр» къащыхэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу Н.А. СЭМЭГҮ
Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф.З. ХАЦАЦI
къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 15, 2018-рэ ильэс N 26/130-7

Тхъамафэм ихъугъэ-шагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгү клоц юфхэмкэ и Министерствэ кызыэритырэмкэ, мэзаем и 19-м кыщегъэжъагъэу и 25-м нэс Республикэм бзэджэшшэгъэ 61-рэ щызэрахъагъ.

Ахэр: цыфхэм ыпкъынэ-лынэ шъобж хылъэхэр тырашагъэхэу 2, хүнкээн бзэджэшшагъэу 3, тыгуагъэхэу 23-рэ, гъэццагъэ зыхэль бзэджэшшагъэ 7, нэмыкхэри. Экономикэм ылъэнъыкъокэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогуу 5-рэ аукъагъэхэу хэбзэхуумкэо къулькъухэм къыхагъэшыгъ. Бзэджэшшагъэ зезыхъагъэхэу зэгуцафхэрэ нэбгырэ 48-рэ агъеунэфыгъ, зэхагъын альэкъыгъэр процент 80-м ехъу.

Адыгэим ыгъогухэм хуугъэ-шагъи 4 атхехуягъ, ахэм аплкъ къикыкъе нэбгыри 4-м шъобжхэр атещагъэхэх хуугъэ. Ешъуагъэу рулым къэрэсү водитель 39-рэ къаубытыгъ, гъогурыкъоним ишапхъэхэр гъогогуу 3032-рэ аукъагъэу къыхагъэшыгъ.

Наркотик къыпкъырахыгъ

Республикэм икъэлэ шъхьеа иоперативникхэм къаэкэхъэгъэ къэбарыр аупльэкшт, наркотикхэр зыыгъын зыльэкыщт хуульфыгъэр къаубытыгъ. Ар къызалыхъум, зекоцыщыхъэгъэ пкыгыгъо къыпкъырахыгъ. Нэүжүм экспертихэм зэхашгъэ физикэ-химическэ ушэтным къызэригъэлъэгъуагъэмкэ, ар наркотикэу къычэкыгъ, зекэмкэ зыграммым ехъущтагъ. Мы уахътэм зэхэфынхэр маклох, хуульфыгъэм лажэ илэу загъеунэфыкъе, ильэсипшым нэс хъалс къыхын ыльэкыщт.

Бзылъфыгъэр ыгъэшчиинэз...

УФ-м хэгъэгү клоц юфхэмкэ и Министерствэ иотделэу Мыекъуапэ Ѣылэм исподственне подразделение икъулыкъушэхэм ильэс 53-рэ зыныбжэ бзылъфыгъэм ыльэнъыкъокэ уголовнэ юф къызэуахыгъ.

Хэбзэхуумаклохэм зэрагъэунэфыгъэмкэ, ыпшэкъэ зи-гүүту къэтшыгъэмэ нэмыкэ бзылъфыгъэмэ зы компани-юф Ѣылэдашшэштагъ. Организацием чыифхэр къызытефхэм, мыш ипэшэ бзылъфыгъэм иошшэгъу ыгъэмь-саса ыкы аш сомэ миллионы 4,1-рэ къызимыштэжкъе иошхэр дэй хуущтхэр ылозэ ыгъэшчиагъ.

2017-рэ ильэсүм имэлтэлфэгъу къышегъэжъагъэу тигъэгъазэм нэс бзылъфыгъэм сомэ миллионы 3 фэдэз пащэм ритжыгъ. Аш пае амьгъэкошырэ мылькоу илэр ыщагъ, банкын чыифэ къылхыгъ. Ахъщэр къызэдрихыщтагъ ымыгъотыжыгъ зэххум хэбзэхуумаклохэм зафигъэзагъ.

Мы юфм изэхэфын уголовнэ розыским икъулыкъушэхэри къыхэлажъэх. Пащэм бзэджэшшагъэ зэрэзэрихъагъэр гъэу-нэфыгъэнэм фытгээпсихъэгъэ юфхъабзэхэр зэхашхэ. Бзылъфыгъэм лажэ илэу загъеунэфыкъе ильэс 15-м нэс хъалс къыхын ыльэкыщт.

АР-м хэгъэгү клоц юфхэмкэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу.

«Адыгэ макъэм» иапэр номер къызыдэкъигъэр ильэс 95-рэ мэхъу

«Къинми, гъэштэгъоны»

Цыфыр икъэлэгъум къыщыублагъэу зыкъэхъопсыщтыгъэ сэнэхъатэу ыгукъэ зыфэягъэр къыхимыхэу, нэмькъ гъогу техъэу, ар мыдэеу ыгъэцакъэу къыхекъы. Аш фэдэхэм ашыщ тиоффшэгъоу Хъут Нэфсэт. Еджапъэм зычэсым юрист хъунэу фэягъ, журналист сэнэхъатым зыпарэки егувшысагъэп, ау ишыненгъэ аш епхыгъэ хъугъэ. Джы ильэс 19-м ехъугъэу пъэзетым тоф щешэ.

Нэфсэт «Адыгэ макъэм» къызыохъем, адыгабзэр мыдэеу ышэу, аш тоф ришэн ыльэклэ щытыгъ. Ау бзэр ошэн къодыкэ зэрэмыхъущыр псынкъэу къыгурьуагъ. Нахыжъеу, ильэс тоффшагъэхэр зиэхэ журналистихэм ямызэшэе яджагъ, итхыгъэу гъэзетым къихъэр лъяппэжъынр, ихэуконоигъэу агъэтэрэзижъигъэхэр къыхигъэшъыжъынхэр, аш фэдэ къыхимыгъэфэжынр ынаэ тетынр менеу пылыгъ. Непэ къызыненсигъеми аш тэту тоф ешэ.

— Адыгабзэм уртхэшьоу, урэгүштээ закъоцэ икъурэп. Аш урлэжъэнр пае дэгъоу

зэхэпшэн фае. Бзэм иамалхэр къызгурьонхэмкэ сэ зишугъэ къысекъигъэр сикъизхъухъэгъе лақкор ары. Сятэятэжъ цыф губзыгъэу, пстэури зэдэоу къудажэм дэсигъ, гушынхъэр, къэбар гъэштэгъонхъэр, тхыдэжъхэр бэу ышэштигъэх, къыкъэхъухъехэрэми ахэр альигъээсигъигъэх. Сэсятэжъ ышыпхуу аш фэдэу жэбэ дахэ луљэу, зэгъэфагъэу гушынхъигъэх. Сятэшими сяти ар къалыгъэсигъ. Сятэшэу Хъут Шамэдинэ лъэпкъ йорыуатэм пыль шэныгъэлэжъ цэрилоу щытыгъ, сяте аш фэдэ лъэгапъэм нэмьсигъеми, губзыгъэштигъ, къэбар къэлэтийн фэлээ,

дахэу зэгъэфагъэу гушынхъигъэх. Ахэм ашыщ сэри къысэнсэжъыгъэн фае, — elo Нэфсэт.

Цыфыр сидигъуу нахышум фэбанэ, щыненгъэм къынгъую къыздихъхэрэм хэкъыпъэу афишиштим лъяхъоу «Адыгэ макъэм» луљжъеу зэ, тло хъульэ. Ау мыш улкъыжъын пльэкъинэ щымытэу зэралорэр шыпкъэ, тыйдэ куагъэми, пъэзетым къыфызэмийлэхъын, ар ышхъе ригъэкъын ыльэкъигъэп. Ауштэу нэмькъ тоф зэрфэмийцэхъэштигъ къыгурьуагъэу къыгъэзжыштигъ. Етланэ журналист сэнэхъатыр ыгукъэ къыхыгъэу, ежъ иеу зэрэштигъ къыгурьуагъ.

— Нахыбэм къызэрашлошэу, гъэзетым тоф щыпшэнр псынкъэп. Шэхъэ гъэнэфагъэ илэу мафэ къэс а зыр къэштэхъыжъеу узытууцт тофшалпъэхэм мый ашыщэп. Мафэ къэс пшэрыльеу уилэр зэфэшхъаф, аш уфэхъазырэу редакцием укъэлон фае. Нэмькъ горэ пшхъэ ильэу тоф пшэнр пльэкъыштэп. Ау мы тофшэнр гъэштэгъон дэдэу щит. Щыненгъэм хэхъухъэрэ пстэуми уашыгъуз, цыф зэфэшхъафыбэм, цыф гъэштэгъонхэм нэлүасе уафэхъу, чыпэлэхэбэ угэгэлэгъу, щылакъэм и

уфегъасэ. Гушынэ пае, «Адыгэ макъэм» иштуагъэкэ Урысыем икъэлэ анах дахэхэм ашыщэу Санкт-Петербург сикъогъагъ. Тильэпкъэгъухъэу аш щыпсэухэрэм нэлүасе сафэхъуагъ. Ахэм гъэхъэгъе инхэр ашыгъэхъе, лъэгэпэгъ гэнэфагъэхэм ансыгъэхъеу мы къэлэшхом щэпсэух. Джащ фэдэу УФ-м и Президент Кавказым щыпсэурэ лъэпкъ эзфэшхъафхэм яофхэм афэйхъыгъэ конференцииу къалэу Пятигорскэ щызэхихъгъа гъэм сиычэнэу хуягъагъэ, къэралыгъом ипащэ слъэ-гъуагъ, аш фэгъэхъыгъэу къэстхыжыгъагъ, — къелутэ Нэфсэт.

«Адыгэ макъэм» тоф зышиштээрэм къыкъоц темэ зэфэшхъафхэм Нэфсэт афэйхъэзагъэу къыхекъигъ. Къэбархэмкэ отдельным чэсэу хуягъэ-шагъэу республикэм ихъухъхэрэр гъэзетдэхъэм альигъээсхэу хуягъэ, республикэм ипащхэм тофуу ашээрэр ильэсэбэрэ къытхыгъ. Парламентим иоффшэн, мэкумшым ихъоноигъэхэм, нэмькъ лъэнэхъохэм непэ афэйхъэзагъ. Темэ пстэури ыэз къыригъэхъан елъэки, шогъэштэгъон, гуахъо хегъуатэ. Ау мэкумшым хызымэтим щылажхъэрэм нэлүасе афэхъуным, адэгүштээним, ахэм непэ яшылакъ, яххоноигъэхэр, къингигохэр къытхыжынхэм лъэшэу зыфащэ.

— Ахэр чыни фаби ымыгъэшнэхэрэ зыфых, акъуачэ зыхамылхъэрэ къалэхъэрэп, алэжъирэм, тофуу зыптылхъэм къытегущиэхэу узядэлукъэ, творческэ цыфхэу къыпшлэшхъ. Гушынэ пае, хъалхэр къэзигъэхъирэ къалэу джырблагъэ нэлүасе сиыгъэхъуагъэм ахэр сурэт дахэу ильэсэбэрэ ышыгъэхъэм фэдэу къатегущиэ, ыгыи ылчи ахэм зэрхилхъэрэр ынэхэм къакъещи, — elo Нэфсэт.

«Си тофшэн си гу рехъы»

Гъонэжжыкъо Сэтэнай Адыгэ къэралыгъо университетыр ублэпээ классхэмкэ кэлэе гъэзетдэхъэр къызеухъим, гъэзетым къыгъуанэу гухэль илгээгъ, полицием хахъэмэ шоонигъуагъ. Аш пае психологоиэмкэ я 2-рэ аштээрэ гъэсэнгъи зэригъэтоотыгъагъ.

Ау пшашъэр тхэным фэща-гъэу, рассказ цыкъухэр ытыххэу щытыгъ, «Адыгэ макъэм» нахъ зыкъификъудыгъ. Ицыкъгъюм къыщегъэжъагъэу, адыгэ гъэзетыр унагъоу зыщапуугъэм къыфакшыгъ. Сидигъуу расказэу къыхэхэрэм яджэнр икъэсагъ. «Джыри къыкъэлъякъошт» ылоу къэхъагъэ зыхыкъе, гъэзетыр къахъыфэ уахътэр фэмыгъэкоюгъэу ежэштигъ.

Пшашъэр адыгабзэм, ныдэлфыбзэм фэща-гъэу зэрэштигъ, тофшэнр къынгъую къынгъую пыльям ыкъылу къехъу. Аш фэдэу Сэтэнай исэнэхъат иштуагъэкэ чыпээ зэфэшхъафхэм ашээл, цыф гъэштэгъонхэм алокъ. Гушынэ пае, журналистхэм яфорумэу Къырый щылаагъэм зэрэхэлжъагъэр, Тыркуем адыгэ дунэе зэлүкъеу щылаагъэм, тильэпкъэгъухъэр зыщыпсэухъэрэ республикэхэм зэрашылаагъэм гухахъо зэрахихъотагъэр, къыльгъэгъухъэр игуашэ, къельгъэгъухъэр игуашэ.

— «Адыгэ макъэм» иштуагъэкэ Тыркуем сиычэнэу хуягъэ.

Тапэкъэ сиыкъуагъэу щытыгъэпти, слъэгъуагъэр зэкээ сиыгъэштэгъонигъ. Адыгэу іекъыбым щыненгъэм салыкъагъ, гушынхъигъу сафэхъуагъ, яшылакъ-псэуки слъэгъуагъ, — elo пшашъшэ.

«Адыгэ макъэм» сыдым уфигъэсагъ?» сиуу сиызуччым, «Псынкъэу сегуушысэнэу, псынкъэу тоф сишэнэу сиыгъэсагъ. Цыф гъэштэгъонхэм, гъэхъэгъэшхохъэр щыненгъэм щызышыгъэхэм узалукъэкэ, нахъ дэгъоу тоф пшэнр шоонигъоу охъу», — ыуагъ Сэтэнай.

Етани «Сыда къуачэ зыхэбгъуатэрэр? сэлош, сеупчы.

— Сиыкъызыщихъуагъэу Тэуехъаблэ къоджэ цыкъу, унэгъо 40 нахъбэ дэсэп, ау зэгүрэхъохъ, зедээжъхээ мэлсэх, — къелутэ сиуучиэгъ. — Зыбгүмкэе псыхъоу Мартэ речъэки, адэрэ бгүмкэе мээ дахэ реклокъи. Аш нахъ къоджэ дахэ щымыгъэу къысшошы, аш къуачэ къысшеты. Сыдрэ тофки іепылгъэу къысфэхъурэ сяя-санэхъу Рэмэзанре Разынэрэ сазэрафэрэзэр ясломэ шоонигъу.

Сурэтим итхэр: Сэтэнайрэ тофшэнгъэу Платыкъо Анэтэрэ.

Зыгъэхъазырыгъэр СИХЪУ Гошнагъу.

АДЫГЭ ГЪЭЗЕТЫР ТЫБЗЭ ИУХЬУМАКЬ

Ильэсэу кызэтынекыгъэм иаужирэ мазэхэм лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иклэгъэтхэн ыуж титызэ Адыгэкаалэрэ Теуцожь районымрэ япсэупэ зэфэшхъафхэм тащыагъ, ахэм адэт йоффшаплэхэм япащэхэм заудгъэклагъ.

Дэгьюу, дахэу кытпэгъокыгъэх, афэльэкыщтыри кытфашлагъ Льэус-тэнхъэблэ чыпэ коим ипащэу Едидж Адами, мы псэупэм дэт Азово-Черноморске бассейном республикэмкэ ирыбинспекции итхаматэу Янэкъо Аспъани, хъапсым ипащэхэм, Адыгэкаалэкэ апэрэ ыкы ятлонэрэ гурьт еджаплэхэм ядиректорхэу Чэтыжъ Марини, Кушъу Мариети, Очепщие гурьт еджаплэхэм ипащэу Делэкъо Марини.

А лъэхъаным Джэджехъяблэ чыпэ коими тыщыагъ. Мыщ псэупилл хэхъэ. Яплэнэрэр урыс күтүрэу Городскоир ары. Кыуаджэу Тэуехъяблэ зэрхъяблэр унэгъо 50 нылэп. Джэджехъябли Кунчыкъохъабли иныхэп. Апэрэм дэсир унэгъо 200, ятлонэрэм — 130-рэ. Арыти, чыпэ коим ипащэу Уджыхъу Алый тъкыгъэгэгъягъ лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» адигэ къоджищим яунэгъуишъэмэ арыхъэу ышынэу. Аш фэш фирмэу «Синди-ка-Агром», фермер хъызметшаплэхэм япащэхэр ишпилэгъу кызыфтигъэхъунхэу.

Адэ Уджыхъу Алый игушыгъ ыгъэцэлжэхъягъ?

— Непэ ехуулэу адигэ гъэзети 117-

рэ тичылагъомэ адэхъэ, — ело чыпэ коим итхаматэ. — Джэджехъяблэ — 44-рэ, Тэуехъяблэ — 10, Кунчыкъохъяблэ — 63-рэ. Адыгэ лъэпкъым ыбзэ къэтухъумэнры йоффыгъо шъхъафхэм ашыщ. Аш фэш адигэ гъэзет закъор тикъоджэ унальохэм арыхъэу шыгъэним тидлажъэ. Аш фэшынхат тифирмэу «Синди-ка-Агром» изэхэшаклоу Лылэлэпэ Ибрахимэ тичылэ калэхэу ыгъэлахъяхъэрэм «Адыгэ макъэм» иэкземпляр 60 къазерафыритхыгъягъэр ыкы ильэс къэс ауштэу ышынэу кызэрэтиуагъягъ. Джаш фэд, а фирмэм игенеральнэ директорэу Кушъу Рэмэзани лъэпкъ гъэзетим иныбджэгъушоу щытышь, ренеу тиэпилэгъу.

Кыххэзгэшчи сшоигъу, фермерэу Шынэхъю Юри (Тэуехъяблэ щыш) икуаджэ анахъяжъэу дэс нэбгыритфимэ лъэпкъ гъэзетыр къафыритхыгъягъ. Бизнесим пыльхэу Мыгу Алики, Гъонэжъякъо Аскери джаущтэу псэугъяхъ.

Korr.: Джэджехъяблэ ельтыгъяэмэ, Кунчыкъохъаблэ унэгъо 70-рэ фэдизкэ нахь цыклю. Арэущтэу зэрэштээ ыпэрэм адигэ гъэзетэу къыдахъэрэр 44-рэ нылэп. Кунчыкъохъаблэ нахьыб — 63-рэ. Сыда ар кызхэкъягъэр?

У. А.: Үштээлэ зигугуу къэтшыгъэ фирмэу «Синди-ка-Агром» щилэхъэрэ бывлымахъохэм, механизаторхэм янахъыбэр къунчыкъохъаблэхъш, фирмэм къыритхыгъяэм инахъыбэри аш клонэу хуугъэ.

Korr.: Тэуехъяблэ ильэс заулэ

хуугъэу гъэзет щыкъэтхэжъыщыгъэхэп. Почтальоным гъэзетэу юкъэтхэгъэр афиҳыжыщыгъэхэп. Аүштэу зэрэштыгъэр ори, нэмыкы пащэхэм ашэ. Сэри нэбгыре пчагъе кысэтхаяусыхылэу къыхэкъыгъ.

У. А.: Зыфаплорэр тэрээ, ау кыримыхъакынэу щытыгъэп. А бзыльфыгъэр дээбуу сэшэ ыкы сидегүүшлагъ, гъэзтэхэри кырихъакыщ. Ау тхамыклагъор лэжкаплэ зэрэпымылтыр ары. Тэуехъяблэ километрэм ехуу икъыхъагъ. Иурам заулу къэпкүхъашт. Джэджехъяблэ уклоу почтэр кызыылхыкэ, километриллым шлокы. Аш фэдиз йоффшэнры зыгъэцаклэрэм джырэ нэс имээз лэжкэпкагъэр сомэ 3600-рэ. Джы мээзэ мазэм кышегъягъау тээклю къыхагъахъуу сомэ 3900-рэ ашыгъ. Джы непэ Тэуехъяблэ адигэ гъэзетипш ахырэр. Чылэ цыклюмкэ ари маклэп. Күмпэл Муратэ лъэпкыбэрэ къэухумэгъэнимкэ, кэлэцыклю ыгъылэхъэм, еджаплэхэм ар ашызэгъэшгэгъэнимкэ йоффыгъо зэрихъэрэм тащыгъуа ыкы адетэштэ. Аш тэри тиахъышу хэтшыхъашт. Аш фэш тинахъыжъэм, зигъот маклэхэм, кэлабэ зиэхэм тифермерху ахэм ячыгу лаххэр зыгъэлжъэрэр «Адыгэ макъэм» афыкэдгэхъэтхэштых. Аүштэу зыхъукэ, унагъом ихъэрэ гъэзетим цыклю, ини еджэштых, ар шу алэгъущт.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Псышупэ инвестициехэм яжэшт

Къалэу Шъачэ итемыр лъэныкъо социальнэ-экономическэ хэхъоныгъэхэр егъэшыгъэнхэм фэгъэхъыгъэ проектхэу къалэм щыкъогъэ инвестиционнэ форумым кырахъилэгъягъэхэм аш хэлэжъягъэхэм аналэ атырадзагъ ыкы аштоогъэшгэгъоныгъэх.

Шъечэ инвестиционнэ форумыр къэралыгъо йоффыгъохэр кызыщаэтыре, хабзэмрэ бизнесынрэ зыщызэлукээрэ ыкы зыщызэгүрүохэрэ чыпэу хуугъэ. Урысъем ишьольыр пстэумэ къацахъэхъязырьгъэхэр проектхэр, технологиехэр, гүхэхэр мыш кыграхъылэх. Ильэс къэс форумым зеушомбгыу, къыхэлажъэхэрэм япчагъэхъ.

Аужырэ форумым нэбгыре мини 6-м ехуу Урысъем ыкы лэккыб къэралыгъо 63-мэ ашыхъэу хэлэжъягъэх. Зээзгэйнэгъэ 538-мэ ашыкъэтхэгъэх, зэхэтэу сомэ миллиард 800 фэдиз ахэм атырагъэлдэшт. Инвестициехэмкэ амалхуу ялэхэр субъект 52-мэ къагъэлэгъуагъэх.

Краснодар краим иэкспозиции адрэ пстэумэ анахь иныгъ, муниципалитет зэфэшхъафхэм

мэкъу-мэшчим, псэолъэшынным, туристическэ хъызметым ямылькухэм ашыщ хальханым зэрэфхэзэврхэр къаушыхъатыгъ.

Краим изакьюу зээзгэйнэгъэ 212-мэ аклэхъягъэх, ахэм сомэ миллиард 242-рэ апэуягъэхъягъэу къалытагъ. Хы Шуцэ лушьом изыгъэлэсэфыпэ шъхъаиу Шъачэ имэрэу Анатолий Пахомовыр сомэ миллиард 17,5-рэ зытэфэцт зээзгэйнэгъэхэм аклэхъагъ.

Краим игубернаторэр Вениамин Кондратьевым журналистхэм кызыэрарийгъэхэмкэ, субъект 78-мэ ягубернаторхэр, бизнесменхэр, предпринимательхэр форумым щыагъягъ. Ахэр ежхэм къыдагъягъэрэ продукцием нахь чыплабэ сатуушылэхъэм зэращарагъэубытыштим пыльхъягъ.

Краснодар краим амалхэу иэхэм уашыгүүнэу зэрэштэйр премьер-министэрэ Дмитрий Медведевым, Правительствэм хэтхэм ашыхъэм, бизнесмен Цэрыохэм къауягъ. Псышупэ районым епхыгъэ проектитлоу къагъэхъязырьгъэхэм мыльку зиэхэр къянэцыгъэх. Зыр Псышупэ «Жъоғуутф» зиэхъакъэшшишоу сомэ миллиард 200 фэдиз зытэфэштим игээпсын фэгъэхъыгъягъ. Ятлонэрэ проектым пстэумэй Псышупэ лъэныкъо пстэумкы зэрэзэтгээштэштэгъягъ. — Псышупэ краим ит къа-

лэхэм къащимыгъаклэу зэрэгээпсыштим йоф дашэшт, нэүжым нэмыкы зыгъэлэсэфыпэ чыпилэхэу Шъачэ кыпэблагъэхэм анэссыштых, — кыышхигъэшчэгъэ тизэдэгүүшгээштэ. «Центр развития рекреационных территорий» «Новые горизонты» зыфилорэм ишаа Шыбзыку Ольгэ. — Псышупэ изыгъэлэсэфыпэхэр, паркхэр, хъакъэшхэр, пляжхэр зыдэшчэштэхэр агъенэфэштых, инфраструктурэр зэрэгээпсышт шыкъягъашт.

Проектым тапэки йоф дашэшт. Псышупэ щыпсэухэрэм яштоогъоныгъэхэр къыда-

опсымрэ чыгухэмэ къарыкъощтыр, псэолъякъэхэр зыдагъэуцщхэ чыпилэхэр кызэрэхахъщхэр, нэмыкы йоффыгъохэри.

Яшыкъэлэ-псэуклэу зэсагъэхэр зэшамыгъэхъонхуу фаех, тарихым, этнографилем, культурэм афэгъэхъыгъэхэ шэнхабзэхуу лэшгэгъу пчагъягъэр кызэрэхахъщычыгъэхэр кызэтиягъэрэхэнхуу мэгүгъэх. Тюльпан чыгъ цэргийоу Псышупэ дэтыр, нэмыкы чыпилэхэу къэлэдэхэм агъельаплэхэрэр зэхъокыныгъэхэр афамышыхэу къагъанэнхэ ашоигъу.

НЫБЭ Анзор.

Тыдэ къышежьэра адыгагъэр?

Үегупшысапэмэ, тыдэ къышежьэра тызэрыгушхорэ адыгагъэр, тильэпкъ дахэу ылэжьыгъэу, ылъытагъэу а цээр зыфишыгъэр е тыгукээ тшомынгъо зыхъукээ, йум-пэм тшырэр?

Непэ адыгэ хабзэм урыгу-
щылэн зыхъук! э, хэти уишъып-
къеу уегупшысэнышъ, ацк! э
уишюш! къэплоныр нахь шло-
тэрэз, зыгорэм иакъыл юф-
шагъэ тэуушъякъоу къытеп-
тхык!ынным нахь.

Ары, тхъягаэгэсэүх шлэнэ-
гэлэж эхинхэу, губзыгэхэу
Къезанэкъо Джэбагъэ, Нэгу-
мэ Шорэ, Нало Заур, Бгажь-
нэкъо Барасбый, ахэм анэ-
мыкхэри; зигульти, зиакыли,
зишлэнгэе кууи лъэпкъым
фэзэгтэлэжьягэхэу, лъэпкъыр
ыпэкіе зыгээпльэрэ гупшысэш-
хөхэр щыгэкіе лъэнэнкъуабэкіе
къытфыщызынаагэхэр. Адыгэ
лъэпкъ фольклорыр ыкіи адыгэ
литературээр пштэхэми, лъэпкъ
шэн-хабэхэри, цыф зэхэтъкіэ-
зэфыщтыкхэри, зеклокіэ-
шыкіе тэрэзхэри, мытэрэз зе-
клюакіхэу цыфыр зыгээпнут-
хэрэри, лъэпкъыр зыгээльэп-
къеу ыбзэ зэригтээфедэрэри,
ышхээ зэрилтэйтэу, зэрэзы-
ллыяплээжьэу, зэрэзыфеса-
къыжырэр арэу зэральтэ-
рэр ашыгъеунэфыг.

Иль хэшье уашвом, зэфыщи
тыкэ-зэккырыглыжым бэкэл-
яльтыгь лъэпкъым шьоу илэ-
щтыри, гъогоу хихыщтыри.
Адыгэ фольклорым мы лъэнэ-
къомкэ Ѣысабэ хэт: гущыгээм
пае, «Джабгъумкэ укомэ, шум
улыгэшт, сэмэгумкэ укомэ,
къиним уихытэшт» elo. Аш-
къикырэр, сэ къызэрэсшо-
шырэмкэ, хэтрэ цыфи зыгорэ
зышлэнным ыпэкіе аш къыкіэ-
кыщтым егупшысэн зэрэфа-
ер ары. Ау нахыбэр теуры-
кluагъэм дехыхы, яухыти,
ашэрэри пкіэнчьеу мэххүх.
Щылэнгъэм ишыкіагъэр гуп-
шысэн. Арба зыкklорэр: «Гуп-
шыси псальэ, зыпльхы тьыс».
Акъыл гъэлорышlакіер сидэу-
щтэу къыпілкіхъаща тхыль
къызегомыхэу, нахыижь гущыгэ-
укіэмыдэулыгэу, къызхэмыгъа-
хэу? Гухэкыр тапекіе фе-

дэй нахыжь үүшхэри нахьы-
күхэм зэрашьхъяащымытыхъ-
хэр ары. Нытыхэри, ялтывьгээ
хэри нахь зэпчайжье мэхъух
Гукцэгъурэ шуульэгъурэ зэфы-
умыиэжь зыхъукэ, къэнэжьы-
рэр сыда? Узэдьсүн, узэфи-
льэдэкъикын, аш нахь тхва-
мыкцэгъожьеу — узэрэуки.

дэу нахыжъ үүшхэри нахынкэхэм зэрашхьащымытжъхэр ары. Ны-тыхэри, ялъфыгъэхэри нахь зэпчайжъэ мэхъух. Гукэгъурэ шүүлэгъурэ зэфуумыгъэжъ зыхъукэ, къэнэжъэрэр сида? Узэдьсүн, узэфильтэдэкъикын, ащ нахь тхамыкгэгъожъэу — узэрэукин

Тыдэ къышежьэра адыгагъэр?
Мы упчIэр бэрэ зэтэтыжы,
бэри нэмыхIхэм къытатэу
къыхэкIы.

жыын. Гүхэкіми, непэ адыгэхэм ныбыжы узэмыйгүцэфэгэш шэнүйж ىәябэ къахафэ хүгүгэ; мысемэр хыемрэ зышуингээлофэу ежь-ежырэу лъэпкым зэхифырэп. Джыри къесэло: ор-орэу уиакыл, уигупшысэ хэмийльжэу, уипклантэхэмийхъэу зы ىоф цыикли зэшлопхын дэлжээштэп.

фэсакъыжхэу ежь-ежырэу айэклоды, сабыир бэшэрбымит щэмкэ anly. Гунахьба?! Ащи изакъоп, уахьтэ къыфыхырэп күшэе орэд абзэклэе нэмыкыкэ къыфаонэу; мэзищ-мэзипл зэрэхью, телевизорыр фыклагъанэ, ашлодаушэу, ильэс зэрэхью, планшетыр раты, бзэ зэхапхъэр

фызэхэфырэп цыкум, кылощыри кызыэрелощтыри кынфэгъотырэп.., ауээ ишыклагъэр къэнэ.

Тыдэ къышежъэра адыгагъэр?
Мы упчээр бэрэ зэтэтыжы, бэри
намыкхэм кътатав къыхакы

Сэ зэрэслэгтэрэмкэ, адыгагъэр — шэххэ дахэ зиэ тъэпсыкіл, ежь цыфым зы-
лиущаагъэу, ыльтэгүүгъэу, пүнүгъэу, гъэсэнгъэу ыгъотыгъэм
къахэкы. Хэти апэрэ лъэбэкуур, апэрэ нэпплэгъур ыкчи апэрэ
гушылэр къызышилорэр иунэгъю
клоц, сабыимкэ зынахь ф-
бэрэ нэфыре щымылэр арышь,
ным ыбгашьо, ыупэ шъабэ,
тиунэгъю клоцхэм арлыгъэр
ыкчи къарынагъэр ары гушхъе-
гъомылэ ныбжырэу тфэхъу-
рэр. Етланэ зэрэтшонгъо ащ
тэр-тэрэу тэхъожьы — теджэ,
лоф тэшлэ, такырэплты, къыт-
кырэплтих — пстэури зэхэ-
хуагъеми, кыкэлкыжырэр бэ-
шхоп; тэлпызэу тэлкэлтэксуурэр
бэклэ нахьыб, адыгагъери зые
лъэпкъэу ащ фэмычэфыжым
нахь пэчыхъэ ыкчи пыуаклэ

хъугъэ.
Лъапсэ зиlэ хабзэр сыдигуу зехъэгъашуугъэп, ау тапекlэ лъэшэу ар зэхашлэштыгъ, ащ гъуна дъафыштыгъ

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Егъэджэн-пIуныгъэр

Еджэнымрэ спортымрэ зэдагъэцакIЭ

Бэшлагъэп гъэзетэу «Адыгэ макъэм» Джамбэчье щыщэу, кIэлэе гъэджэ ныбжыкIэу Лышэ Мурат Ахьмэд ыкъом фэгъэхыгъэ тхыгъэ цыкly «Апэрэ лъэбэкъухэр» ыIоу кызизгъэхъагъэр. Джыри Мурат егугъоу Iоф зэришIэрэр, игъэхъагъэхэм зэрахигъахъорэр къесIотэшт.

Красногвардейскэ районым ит селоу Еленовскэм дэт гурьыт еджаплэу N 6-м ильэситү хүгээрүү юф щешэ, хысалынкэлэ клэлэгъадж. Ау икъоджэгъу-илэгъоу, спортым еджаклохэр хэзэйшэхэу, тренер-клэлэгъаджэхэу Чэмбэху Анзорра Лышэ Муратрэ егъэджэн-пүнүгъэу зыпыльхэм нахь зэпэблагъэ ышыгъэх. Лышэм сыдигъуи спортыр иклэсагь, къоджэ еджа-пэм чэссыг спортивнэ зэнэ-къокъухэм ахэлажьэу, хагъэ-унэфыкырэ чыплэхэр къащи-диххэ зэхъум, университетым щеджэфэки ащ спортыр зыкын щыггуушаагъэп. Лышэр факуль-тетитүмэ ашеджэштыгъэми, спортыри ренэү ахэм аготыг.

спортын рөлөү ажылчылышында. Я III-рэе курсым исәү щылтээр хылтын къэлэртынымкэ спортын имастерсынымкэ кандидат хувьтэй. Едгэнэр къыухи, ирайон къэклюжыгы ыкын егугъоу Еленовскэ гурит еджаплэм йоффшешэ. Ильяскэ узэккэлэбэжкимэ, атлетикэ онтэгумыкэ мын еджаплэм зыщағъэхъазырынэу зал къышыззяуахыгы. Тапэккэ мынхэм спортзал ялагъеп, урокхэр физкультураэмкэ нахыбэмкэ щагум е еджэплэ чэхъагыу коридорым щарагъэхинчиңдээ.

Мы юфым кәшакъо фәхъу-

гъэр кіләеғьэдже ныбжыкъеу
М.А. Лышэр ары. Спортыр
мэхъянэ зиңе лъэныкъоу зе-
раштыр елжапләм ишашыу А.С.

Калининым гуригъэуагъ, къы-
дыригъэштагъ. Залыр зэрашы-
щыми зэдегуушысагъэх
чынчэр ашкы агъафелагъ

Еджаппэм иколлективи
хэтхэр гъэцэккэжын
лофым хэлэжьагъэх,
спорт Іэмэ-псымэхэр
Красногвардейскэ районын
ипэшэгээ Тхъэл-
льэнэ Вячеслав къа-
ригъэоллагъэх. Мы
уахтэм районны
ишэхъяэтетэү Осмэн
Альберти лоффшэнхэр
льыккотэнхэмкэ ишшуа-
гъэ къаригъэккыгъ.

ТБС «Квари вскын» в.
Лышэ Мурат нэмүүк
предметмэй афээд къба-
зэу спортын мэхъянэ-
реты. Ежыр хьиса-
пымкээ кілэгъадж,
ащкэ мафэрэ регъя-
джэх, пчыхъэрэ спор-
тымкээ зөгъяззэ. Я 5
— 9-рэ классхэм аще-
джэхэрэр арых анахъэу
секциехэм ахэтхэр.
Тхъамафэм щэ еджак-
клохэр джы мы залым
makloх, Лышэм афы-
зэхигъеуцогъэ графи-
кым тетэу, спортымкээ
загъасэ.

Гүетыныгъэ юфшіз-
ным фызыіз тренерым
шімкіз иғъезхъягъэхәри бәз-
шіләу къельзегъуагъехъ,
ә 2017-рә ильәсым ишә-
маза шығарғы район

спартакиадэм хыылъэ Іэтыннымкэ нэбгыри 4 хэлэжьагь, ахэр зыгъэхъазырыгъэр Лышэ Мурат. Килограмм 50 къэзыщчыхэрэмкэ а I-рэ чыыпIэр Василий Писановым, 46-рэ къэзыщчыхэрэмкэ я II-рэ чыыпIэр Никита Писановым үккя килограмм 30 хъухэрэмкэ я III-рэ чыыпIэр Александр Дружининым къыдахыгъэх. Тренерыр альэрэзагь кэлэеджэктоспортсменхэм ягъэхъагъэхэм, пытэгъэ-шыыпкъагъэу къахэфагъэм.

Спорттың цыфыры лъэшшүү зыпсыхъэрэ лъэнэйкүү, зыкъы-
уегъэгъоты. Еджаплэм спорттың чынпэ щыризным ары мэхба-
нашхо зыкыншыратырар.

Гъэтхапэм и 2-м усаклоу, Советскэ Союзым и Лыхъужъэу Андырхьое Хъусен къэхъугъ

ИгъашІэ пчыкІэ нэфэу благъэ

Цыф гъашэр нэгъеуплэгъу икъурэп. Ауми, мы чым къытхъуагъе пэпч мэгүгъэ бэгъешэ насыышо хүнэу. Кэлэ гупцэнэ халэлэу, сэмэркъе дахэ хэлэу, гүгэ лягэхэм зэльяигыг Андырхьое Хъусен. Пасэ усэн къулайныгэ зэрэхэлтийр къэнэфэгъагъ, іэтэхъуагъеми аш дэжьым, гупшигээ илэхэлтийг. Икэсэг Хъусен къешэгъе дунай дахэр: псыхъор, чыгхэр, губъор ыкли цыфхэр фэплэгъыщтыгъэхэп. А зэкімкэ гукігъу-шүльгэйоу зэлъызыгъыгъэр ары клалэм къэлэмьир къезыгъэштагъэр, иусэ-орэд зэлъызыгъыгъэр аш игутео макъе дэгъоу ашызэхэхы иусэхэм. Мыщ къыкэлтийкорэри аш фэд.

Орэд къэслющ

Октябрэм сиришьауу синаясыпшыу.

Тхъэгъошом сибу шугъэм фельцэсэуш,

Чэфынгъе щылакъем иорэд зээгээлтэу,

Сэ къэслющ зэлъызыгъэоу.

Тищылэкэ чэфы дыригъаштэу,

Къызэхэзыхырэм къыхидзэу,

къежьыу,

Лыхъэу жэклэфим клалэм къыздилоу,

лофымки къэшаклоу орэд къэслющ.

Пыим зызэхихырэм штыкэу пхырилэу,

Гушыгъошхуу сибу илъир лупкэу къырилонэу,

Шхъафитынгъе бандын сикъошхэр филэтэу,

Бэнэкло орэд къэслюзэптышт.

Ымакъэкэ чанэу, — инэ зилэтэу,

Щылэнигъем гур фигъэблэу,

лупкэу,

Шу зэрэлэгъуитлурэм пса-

лъеу ялэнэу,

Ключ льэшэу орэд къэслющ.

Зэкъошныгъеу тикъэрал щылтэм,

Ти Родинэ инэбзий дышъэхэм,

Щылычыгъе къуачэу тикъэрал илээ

Афэшы къэслющ, къэслющ орэд зэлъызыгъэоу!

Андырхьое Хъусен Борэжь

ыкъор Шэуджэн районым ит

къуаджэу Хъакурынхэхаблэ

гъэтхапэм и 2-м, 1920-рэ илъес

сым мэкумэшышо унагьо къы

щыхъугъ.

Зэшиллээрэ зэшыпхъуитлурэ хуущтыгъэх.

Клалэм янэу Къутас адыгэ жэбээ дахэ

лутыгъ,

нарт тхыдэхэр, пышы

нальхэхэр, къэбарыжхэр фэ

кулаеу къыуатэштыгъэхэу къа

ютэхъ.

Зэчийгъеу къэхэгъэ зыхэлээр къэхъугъэ Хъусен янэ

къыуатэхэрэм ядэуныр ишэ

нгъ,

ахэм ежьми ыбзи ыгуу

нахь къызэхърагъэхъигъ.

Хъусен ежь илэгъу пстэумэ зыкэ

афэдэу Мамхыгъэ гурит еджа

пэм класси 7-р къышиуухыгъ,

ащ дэжьым клалэм илэрэ усэ

хэу «Ашымыгъупшэжын», «Со

вет часовий», «Щэхъурадж»,

нэмэхэри хэку гъэзетэу «Кол

хоз быракъим» («Адыгэ ма

къэм») къыщхиутигъагъэх.

Зэлъашэрэ усаклоу Хъаткъо

Ахымэд ынаа джащыгъум ащ

къытыридэгъагъ, къыриуагъ,

Адыгэ педтехникумым чэхъанэу.

Андырхъуаер Адыгэ къэлэгъеджэ техникумым чэхъагъ, еджэнэм хотэу литкружокым хэлажэ, ыужыкэ аш пащэ фэхъу. Усэхэр етлупшыгъэу етхых, 1935-рэ илъесым адыгэ тхаклохэм язэфэсэу шэклогу мазэм Ростов Ѣыкъуагъэм хэлэжьагъ илъес 15 зыныбжь усэкло ныжыкэ Андырхъуаер, къыщигушигъагъ. Педтехникумым къызеухым, хэку гъэзетэу «Социалистическая Адыгэим» йоф Ѣишлагъ. Гъэшэн тофшэнэшхори, творческе мурадхэри, общественне Ѣылакъэм пшэрэрыхъэри эздеръяцаклэх, иусэхэри къыдэкынным фигъэхъазырштыгъех, ау игъо фифагъэп.

Къэлакъемэ яорэд

Ныжыкъэгъур къижъукъэу чэфынэу

Текъонгъэм иорэд къэтэу,

Тиорэд къэралыр дежььюу

Мафэ къэс нахьышум тыфеку.

Тэ тэгушло, гум диштэу тэшхы,

Ар къэлэгъум илэнүр — на-

сып!

Тиутын гъэтхэ шыблэм иуаклоу

Пыим идээ дгээ-

тайво теон,

Родинэшхор кы- тэлльэу, дгээчэфэу «Аферым, си- шаох!» къытилон.

1940-рэ илъесим

Андырхьое Хъусен дзэм ашагъ, Сталинград дээ-полити-

ческе училищым еджакло агъэлэгъагъ, къуухыгъ.

Къулыкур ыхъизэ ит- хэни льеэжэлэуатэ, ытхыхэрэр гъэзет- хэм къарегъахъэх.

Хэгъэгу зэошхом илэрэ мафэхэм Хъусен зэуаплэм

Iухъагъ, снайпер

тофыим къэшакло

фэхъугъ.

Хъусен ышнахыжитуу

заом илъеныкъ

зэфэшхъяафхэм

ашигъагъэх, Рэджэб

Керчь дэжь

шызэуагъ ыкли Ѣыфэхъыгъ,

Хъасанэ Румынэр

шхъафит

ышыжызэ, хэкъодагъ.

Ау за-

ом илэрэ илъес имээшо

зэрихээз алу Ѣыфэхъыгъэр

Хъусен — шэклогъум и 8-м, 1941-

Хъусен ышхъэ къырыклоштыр ыгукэ ышшэштыгъэм фэдэу иусэ сатырхэм лыгъэшланэ ифэмэ, къызэрэзэкъэмкъоштыр къащи-луагъ. Андырхьое Борэжъре Къутасэрэ ялфыгъэ нэбгыриш — Хъусен, Рэджэб, Хъасанэ

Огуи, чышхъи, хы ини, тэдъики

Ныжыкъэгъум тетыгъор

шигъигъ.

Тыбзи тшьи зэфэмыдэу Ѣыт- ми,

Тыгухэр а зы тхъагъом дэл- сэух,

Къэсэнгъэу, къошнгъэу тэ

тилэр,

Сыд къуачэми фэмыкъутэн.

Ioшшэгъу Ѣысэшлур дгээ-

льягоу,

Къэралыр дгээгүүшхуу

ты- дээхшу.

Нышум фэдэу Союзэу ти-

klасэм,

Фэтшэштэм сиыдигъуу

ты- къэгүүш.

Пыим ыгу къижъэжъикъэу

къизэхъэрэм,

Тикъэрал «Мардж, тишиаох!

ерэли,

Тинародмэ альякъо зэдадзэу,

Щылышыдээу псыхъагъэу

тэжъэн.

рэ илъесим. Хэгъэгум ит- хаклохэмкэ алэрэу Советскэ Союзым и Лыхъужъ цэ ль- паплэр зыфэхъигъэ уж къифа- гъэшшошагъ. Титхаклохэм Хъусен илъигъэ, идуунееплъыкъагъэр

къыраотыкъэу проицвенихэр

атхыгъэх. Ахэм ашыщых Кэс-

тэнэ Дмитрий ирассказэу «Ба-

тыр», Мэшбээл Исхъякъ ипо-

эмэу «Сышнахыгъ», Яхъулэ

Сэфэр ипоэмэу «Хъусен», Жэнэ

Къырмызээ идокументальня по-

вестэу «Андырхьое Хъусен»,

З.М. Колосовым иповестэу «То-

варищ генерал» ыкли аш тэх-

хыгъэ художественэ филь-

мэу 1972-рэ илъесим «Мос-

НыбжыкIэхэмрэ пIуныгъэмрэ

Тарихъым ишъыпкъапIэ ящисэшIу

Хэгъегум иухъумакю и Мафэ фэгъехыгъэ зэхахъехэу Адыгэ Республикаем щыкIуагъехэм лэуж зэфэшхъафхэр ахэлэжьагъэх. Тарихъым инэкубгъохэр гъашэм зэрэхэмкюкIэштхэр ахэм кахэшыгъ.

Мыекъуапэ ипчэгу шыхыалей В.И. Лениним ыцэ зыхырыем концертхэр щыкIуагъэх. Ансамблэхэм ахэтхэм лыхъужынгъэм ехыилэгъэ орэдхэр каяуагъэх. Хэгъегу зэошхом ильхан тидэкIолIхэм языгъэпсэфыгъо уахтэ амьгэжынчыщтыгъэхэ орэдхэр зэхахъэм щыгульгъэх.

«ДээкIолIым еж», «ДээкIолI вальс», «Катюша», «Текноигъэм и Маф», нэмийкI орэдхэри жы хүүштхэп. Мыекъуапэ иеджаклохэм дээкIолI шыушафхэр ашыгъхуялтийнгъэм ехыилэгъэхэ орэдхэр кыхадзэхээз, зэхахъэм хэлажьехэр реджыуухэу бэрэ тэлэгъуугъэх.

— Хэгъегу зэошхом тидэкIолIхэм лыхъялтийнгъэм щызэрхъафхэр нэ-

рыйльгэту юлгыгъэхэм кахшитэгъэльягъо, — кытилуагъ Мыекъуапэ иадминистрации культуры эмкIе игъэлорышлангэ ипашэу Цэй Розэ. — Тидэхэм зээ гоогу кяхгүйгээ сурэтхэмкIе зашыгъэгъозэн пльэкIыщт. Зээ ильхэхэм тидэкIолIхэм агъафедэштыгъэхэ Iашхэм, автомашинхэм ашыгъхэр калам ипчэгүүдээштэгъэлтэгъо.

ДээкIолI шыушафхэр зыщалъэхээз, нэбгырабэмэ нэпэепл сурэтхэр атырахыгъэх. Телефонным мэхъэнэ ин илэв зэрэштыгъэр пшашаам кьеуатэ. ДээкIолI шыушафхэр кыхадзэхэштэгъэр самодействийн артистхэм, еджаклохэм кяхгүйгээр артистхэм, зафэпэн зэрэлтэгъэштэгъэр артистхэм.

— Хэгъегу зэошхом тидэкIолIхэм лыхъялтийнгъэм щызэрхъафхэр нэ-

ДээкIолI пщэрхъафхэр

Дэгъоу пщэрхъафхэр. Шхынгъохэр зыгъехазырыгъэхэм гутиныгъэ ин ахэль. Сержант шуашэр зыщыгъ дээкIолIым кызызэртиуагъэу, Хэгъегу зэошхом икъинигъохэр цыфхэм нахьшиоу алъафьесэжынхэм фэш пщэрхъафхэр калам ипчэгүүдээштэгъо.

Зынбжь хэктолагъэхэр, кэлэццыкIуухэр, бэзильфыгъэхэр мыкултихэу пчэгум итхэу машхэх, шай ешьох. Шыон пытэ зэрэшамыгъирэх нахьшиоу. Заом икъинигъохэр нахьшиоу ягъешэгъэнэри зэкIами зэдьрияоф.

дэгъоу ашэн, непэрэ щылакIэм гукIе къекIолIэжынхэ фое.

ДээкIолI пщэрхъафхэр иоофшэн дэгъоу зэхищэнимкIэ Мыекъопэ гаризоным икъулыкуюшхэм, культурэм иоофышэхэм, студентхэм зэгурлынгъэу кызызхагъэфагъэм осэ ин етэты. Пчыхъэм фильмэу пчэгум кынчагъэльэгъуагъэм ягуалэу елтыгъэхэм зэхэцаклохэм «тхьашуягъэпсэ» араложыгъ.

Заор машло, заом цыфхэр хэктоладэх. Цэй Розэ кызэршигаагъэу, тэ заом тыфаеп. Мамыр псэукIер дгээдэхэн фэш хэгъегум кыкIуагъэ гоогу нахьшиоу ягъешэгъэнэри зэдьрияоф.

Сурэтхэр зэхахъэм кынчагъэльэгъэх.

Волейбол

ЯешIакIэ узыIЭпещэ

Мыекъуапэ волейболымкIэ изэлхүгъэ зэнэкьюку хэлэжьэгъэ хульфыгъэ командэхэм ешэкIе дэгъу кагъэльэгъуагъ. ХагъэунэфыкIхэрэ чыпIэхэр кыдэзыхыгъэхэм шуухафтынхэр афашыгъэх.

Гурит Азием, Монголиет, Урысийн ишъолтырхэм, нэмийкIхэм кыарайкIыгъэхэ студентхэр, иоофшлангъэхэм аутхэр зэлукIэгъэхэм ахэлэжьагъэх. Апэрэ чыпIэр

«АГУ-Мары» зыфиорэ командэм фагъешьошагъ. Мыекъуапэ и ВДЛО-р ятонэрэ, «Вертикаль» ящэнэрэ хульгъэх.

ХэушхъафыкIыгъэ Кубокым

икъидэхын фэбэнагъэхэм якIеэх зэлукIэгъэхэм нэбгырабэ ялтыгъ. Командэу «Мыекъуапэр» АГУ-м 3:1-у текли, шуухафтын шхьаалэр хульгъэх.

Республикэм волейболымкIэ ифедерации итхаматэу Андрей Шопинир, Мыекъуапэ иадминистрации физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет ипашэу Дмитрий Щербаневыр Адыгэ къэралыгъо университетын щыкIоогъэ зэхахъэм кынчагъуягъэх. Спортын лъэпкхэрээр, псаунгъэрээр зэригъэптиэрээр кынчагъэштэгъэх.

— Волейболыр спортын лъэпкхэрээр, кынчагъуягъэ А. Шопинир. — ПсынкIе угупшысэним, хэкынгэштэгъэр къэбгъотынхэм уафегъасэ.

Туркмениет, Монголиет, фэшхэрэхэм ястудентхэр Адыгэим шеджэхэрээм зэральтиэрэмкIэ, аш фэдэ зэнэкьюкухэр спортым изакIоогъэхэр. Мамыр псэукIер гээлтигъээнимкIэ физкультурэм спортымрэ ямехъанэ зыкьеэты.

Бэзильфыгъэхэм язэнэкьюку ПенсионерэмкIэ фондым иволейбол команда апэрэ чыпIэр кынчагъуягъ, пащэр Кыулэ Аскэрбый. Мыекъуапэ къэралыгъо технологичесэ университетын ятонэрэ чыпIэр хульгъэх, тренер шхьаалэр Кьошк Русслан. Адыгэ къэралыгъо университетын язэнэрэ чыпIэр кынчагъуягъ, тренер Мирзэ Мурат.

Сурэтхэр итхэр: хульфыгъэ волейбол команда апэрэ чыпIэр зыфагъэшьошагъэр.

НэкIубгъор зыгъехазырыгъэр ЕМТИЫЛ Нурбий.

Зэхэзыагъэр
ыкIи кыдэзыхыгъэр:

Адыгэ Республикаем лъэпкIе ИоффхэмкIэ, ИкIыб къэралхэм ацы-псэурэ тильэпкъэгъу-хэм адиряйз зэпхынгъэхэмкIэ ыкIи къэ-бар жыгъуягъэм наамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стянинскэр, 236

Редакциер
зыдэшIэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

Редакцием авторхэм къаIихырэ А4-кIэ заджэхэр тхъапхэу зипчагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ари. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлзэ, шрифтыр 12-м нахь цыкунэу щытэп.

Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэлжых.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушхъаты-
гъэр:

Урысие Федерацием хэутын ИоффхэмкIэ, телерадиокэтынхэмкIэ ыкIи зэлъи-ИэсикIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпIэр гээлоры-шланг, зэраушхъа-тигъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушхъатырэр
ООО-у

«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIемкIи
пчагъэр

4816

Индексхэр

52161

52162

Зак. 386

Хэутын узчи-
кэлхэнэу щыт уахтэр

Сыхьатыр

18.00

Зыщикилхэгъэх
уахтэр

Сыхьатыр

18.00

Редактор
шхьаIэр

Дэрэ Т. И.

Редактор шхьаIэм
игуадзэр

Мэшлэкью С. А.

ПшьэдэжIыж
зыхыырэ секретарыр

Хъурмэ

Х. Х.